

Una Vista de Sant Privat de Bas.

les valls d'OLLOT, ja tenen el seu llibre

Montserrat VAYREDA i TRULLOL
Figueres

Després d'haver llegit «Les Valls d'Olot» d'en Ramon Grabolosa, ens fem la següent reflexió: Si la gent que estima el país on ha nascut, els que el viuen d'aprop i dia darrera dia, els que s'interessen per la seva expansió cultural i tenen no solament present el que fou sinó el que podria arribar a ésser, llegissin apassionadament llibres com l'últim publicat per al nostre historiador, el seu afany, la seva estima, la seva preocupació pel que realment és en l'actualitat s'incrementaria sensiblement i a ben segur que els predisposaria a millorar en tots sentits, des de la pròpia força i voluntat individual, la part petita o gran d'un patrimoni que ens és comú. Aleshores sortirien potser grups de joves interessats per les restes romàniques que encara perduren en les valls d'Olot i anirien a treure-les de l'ofec de bardisses i enderrocs que poc a poc les asfixia (en dir això pensem en el grup de joves ampordanesos que està compromès, enarborant pic i pala, en rehabilitacions d'aquesta índole); sortirien probablement lletraferits locals que furgarien en l'arxiu parroquial de llurs pobles per tal de documentar en el possible la vida que tingueren en el passat; s'afinaria la

Joanetes, amb el Puigsacalm al fons.

responsabilitat dels propietaris que tenen poc menys que en oblit les seves pairals; s'enriquiria, en fi, la sensibilitat de tots els qui encara mantenen atent el seu esperit crític i es consideren prou útils per sumar el seu esforç al primer equip que es formi amb finalitats que tinguin per base la reconquesta de valors que encara compten. La llàstima és que els pocs lectors que la televisió deixa en peu s'interessin tan sols per la política o, a tot estirar, per la literatura anomenada d'evasió, més que més si aquesta ha estat refrendada per un o altre premi dels que més sonen. I a fe, que una vegada encetat, el llibre d'en Grabolosa no es pot deixar per mica de curiositat que tingueu, perquè totes les incursions que fa, geogràfiques, erudites o històriques estan marcades pel ritme de la seva prosa sàviament articulada, rica de lèxic, plena d'amenitat i, a la vegada, dotada de l'embranchida que li sap donar un escriptor que d'haver-se dedicat a la narrativa hi hauria reexit plenament degut a la seva facilitat per a mantenir l'interès del lector.

No ens estranya que Grabolosa s'hagi especialitzat, com fa constar en el pròleg el Marquès

de Vallgornera, en la crítica pictòrica, tota vegada que amb la ploma recrea plàsticament els paisatges que ha resseguit tantes vegades, sense delinquir en meticulositats sobreres, sinó que, home del seu temps, té una pinzellada sobria, amarada de sol.

«Les Valls d'Olot» és una esplèndida monografia que el Marquès de Vallgornera ha prologat i que ha sabut reflectir amb les paraules essencials que polsen cada una de les tecles, sostingudes o breus, amb les que l'escriptor interpreta la simfonia d'aquestes valls tan nostres. La «Introducció» del llibre és un estudi geogràfic que ens situa davant del panorama que ha enfocat des dels diferents angles que el configuren, i que ens apropa servint-se del «zum» àgil i nítid dels seus reflexes interiors.

La «Primera Part», «Un viatge al pretèrit: el vescomtat de Bas», és, naturalment, la més erudita i potser la més difícil d'abordar per qui no estigui versat en desxifrar matèries genealògiques sempre una mica envitricollades pel seguit d'interferències que en el transcurs del temps seguen la primitiva arrel, però que donen la pauta del procés seguit per una sèrie de famílies il·lustres

Una bella panoràmica de La Pinya.

que són la clau de la història de Catalunya referida al vescomtat de Bas autèntic protagonista de la monografia. Amb tot, Grabolosa, sempre té a punt l'anècdota que amenitza l'àrida relació genealògica, la referència que millor pot situar-nos en l'època descrita, la pinzellada emotiva, èpica o poètica que enriqueix el text, el passatge històric digne d'ésser remarcat. I així, ja de bell començament, ens introdueix en «Els orígens obscurs» per descabdellar tot seguit el fil de les diferents nissagues que posseïren el vescomtat de Bas, amb pàgines tan plenes d'interès, per senyalar-ne tan sols dues, com les que es refereixen als comtes d'Empúries, o les de l'alçament remença impulsat per Verntallat.

La «Segona Part» resta circumscripita a «Les Valls i els pobles» Sant Esteve d'En Bas amb Hostalets i Joanetes; Les Prades i Sant Miquel del Corb; Sant Privat, La Pinya, i El Mallol; Ridaura; Begudà, Sant Joan les Fonts i Castellfolit de la Roca; Les terres de Bianya; Sant Martí de Capsec; Castellar de la Muntanya; i, finalment, La Vall del Bac. En cada una de les descripcions hi va comprès tot el rodal, amb les seves ermites, parròquies caigudes o oblidades, llogarrets i pagesies importants. Grabolosa ho ha rastre-

jat tot com a bon excursionista i amb sensibilitzada recança es dol dels conreus abandonats, de les pedres caigudes, de l'emigració constant que aboca a l'abandó de masos i poblers on abans la vida havia afluït càlidament.

La seva prosa, a voltes concisa i abrupte com el país que trepitja, sovint té esplèndides rauxes líriques per més que sempre sigui objectiva, sobretot a l'hora de planyer's de les noves construccions que deformen la fesomia ancestral de les valls minimitzant un paisatge avesat a conviure amb les velles pedres.

No volem allargar-nos més després de considerar que hem dit l'imprescindible a fi de donar-vos, esquemetitzat, l'objectiu del llibre que no és altre que el fer-nos properes i millor conegudes aquestes Valls d'Olot que, fetes a mesura humana, esperen sempre qui les recordi, les compregui i vulgui rescatar-les de tota possible malversació. Grabolosa hi ha contribuït extraordinàriament. Ara ens toca a nosaltres de seguir-lo, al temps que li agraïm l'impuls que ens dona amb aquest llibre que no volem oblidar sinó tenir-lo sempre pel guia més discret, amable i convincent que pugui acompanyar-nos.